

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in veljá za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, narečnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List II.

V Ljubljani 1. junija 1873.

Tečaj XIII.

Razdelitev v razrede po ljudski šoli.

Na Kranjskem je naj več šol po deželi enorazrednih; poduk v teh je sicer celodneven za učitelja, za otroke pa poldneven; navadno dohajajo dopoldne večji, popoldne manjši; dečki in dekleta se skupaj podučujejo. Nekaj šol je dvorazrednih; pa tam večidel v naj novejših časih podučitelja ni. Nekaj šol je 3- ali 4razrednih, prej imenovanih glavnih šol. — Več učiteljskih služeb je izpraznjenih; učiteljev ni. Zakaj? ne preiskujem tukaj. Samo rečem, kar je.

O razdelitvi v razrede govori učni in šolski red v VII. poglavji. §. 44 pové, kedaj se imajo dečki in dekleta vsaki posebej razločeni učiti, in zadnji stavek 45. §. pravi, da se v družbi z dečki spodnjih stopinj starosti imajo učiti tudi dekleta obeh zadnjih stopinj starosti. (Razumeva se samo po sebi, da je tû govorjenje le o večrazrednih ljudskih šolah.)

Zakaj pa gre dečke od dekličev ločiti? Zato! Modro zakonostavstvo odvráča tudi mogočo priliko pravnega spridenja.

In o tem nekaj besedí.

Na deželi hodijo dečki z dekličí pomešani tudi včasih po eno uro hodá v šolo v en in isti razred; to zahteva njih starost in navadna stopinja znanosti v teh letih. — Drugače ne more biti, porečete! — Poglejmo pa stvar bolj na drobno in natančneje, kaj vidimo; pri dekličih se dušne lastnosti nekoliko hitreje razvijajo, tudi hitreje rastejo in se iz teh ali drugih razlogov, katere posamesno ne naštevam, po navadi hitreje brati naučé, kakor dečki, učenci, kateri se pervega razreda deržé, kakor klóp listja, so večidel dečki, in po deželi je v 2. ali 3. razredu navadno

več deklic nego dečkov. Da dečki v drugih naukih deklīče prekosé, se samo po sebi razume. Tedaj že kar se poduka tiče, je razlika med dečki in deklīči. Kaj pa pravi odgoja? Vsakteri vendar vé, da je z deklīči drugače ravnati nego z dečki.

Ne mislim na to, da bi učitelj deklīčem prizanašal in prijenjeval kakor se sim in tje godí po družinah, iz katerih zrastejo potem prav smešna ženska bitja, marveč je treba učitelju pri deklīčih toliko bolj previdnemu in doslednjemu biti, ker dekleta še hitreje nego dečki svojega človeka — učitelja — spoznajo in so hudomušne in že mali kerceleji bi radi strahovali, tako da še učitelja ne pogledajo, ako se jim zameri, marveč nekako pričakujejo, da bi jih zamere prosil, — a deklīči se sploh pred vdajo, hitreje se reda in bogljivosti privadijo, so bolj rahlega čutenja, ako že niso sprideni; pogled, resen obraz toliko zda, kakor pri dečkih ostra beseda; vse storé le bolj iz ljubezni do učenika, in ako si je pridobil njihovega zaupanja, so mu vdane ž odkritoserčno ljubeznijo; resnobno milo obnašanje sploh je za deklīške šole. — Živi, razposajeni dečki pa učenika spoštujeje le takrat, kedar se ga bojé.

Iz teh in drugih razlogov se tū in tam po deželi tudi v enorazrednih šolah vsak spol posebej podučuje, to je, otroci so razdeljeni v razrede po spolu, a ne po starosti in učenosti.

Ali je pa mogoče po takih razredih otroke od 6.—14. leta ob enem in vspešno podučevati?

Mogoče je, in še tudi v resnici zgodi, in verjemite mi ali ne, kakor vam je drago, otroci se v takih razredih nič manj ne naučé, kakor tam, kjer so razredi po letih in učenosti. Da je nekoliko težeje podučevati, to je res; ako človeka navdaja stanovitna volja in potrební razum, že gre; tega sem se sam prepričal. — Stopim enkrat v tako razredjeno šolo (jaz nisem zapovedal tega razredenja, samo najdel sem ga in ga nisem grajal). Otrok je bilo notri, kakor čebelj v panju; vse je mergolelo; večji otroci so po šoli hodili in tū in tam pri klopeh postajali, eden je še celó šibo v rokah imel in imel okol sebe pri abecedni tabli zbrane možičke; po nekaterih klopeh so pisali; učenik, kraljiček, pa je stal pred tablo in okoli njega ali blizo njega kakih 20–30 otrok. Lepi nered, mislim si na prvi pogled; otroci preplašeni umaknejo se v klopi.

A kako se začudim, ko začnem otroke spraševati! nad 100 jih je hodilo v vsaki razred, to je, dopoldan dečki in popoldne deklice in šterkovci pri 6. letih, so se v 3 mesecih naučili že brati, večji pa so se vadili v spisji in računili so z mnogoimnimi števili. — Kako pa je učitelj vse to mogel storiti in doseči in podučevati ob enem otroke od 6.—14. leta, da se je vendar vsaki kaj naučil? Vidite, to je tako-le: Učitelj si je poprej vse vredil in pripravil; vsak razred je vedel za svojo nalogo; večji otroci so manjšim pomagali, bili so tedaj pravi podučitelji, učitelj

je pa vse nadčuval, tam pomagal, tû svaril, tam opominjal, pridne hvallil, zanikarne kaznoval, in vse je šlo v redu, kakor samo po sebi; učitelj je učil po Bell-Lancastrovi metodi; večje otroke je izuril v pomoč malim; enemu oddelku je dajal pismeno nalogo, z drugim oddelkom se je pa sam pečal, vsake pol ure so se role spremenile, in tako so prišli vsi na versto. Po tem navodu sem tudi nekaj časa sam podučeval 140 otrok v starosti od 6.—14. leta.

Tako podučevati je mogoče le tam, 1. kjer je učitelj že dalj časa v enem kraju, in pozná otroke in starše;

2. kjer je šolsko obiskovanje vsaj toliko redno, da večina otrok redno v šolo hodi, in tako iz razreda v razred prestopiti more;

3. kjer sta duhoven in svetni učitelj oba enih misli zastran razdelitve, ker se k šolskim naukom prišteva tudi kerščanski nauk, in pri kerščanskem nauku ne veljá vse to, kar se more reči od drugih naukov.

Pristopim pa tedaj k glavni točki, katero posebno povdarjam. Za otroški poduk „caeteris“ paribus (pri enakih okolnostih) vzlasti pri malih otrocih so ženske ravno tako sposobne kakor možki; v deklisko šolo pa prav za prav slišijo le ženske. — Učiteljev primanjkuje, svet jim je na vse strani odpert; službe se jim povsod ponujajo; a ni tako pri ženskih, tudi izobražena ženska nima vseh služeb na ponudbo; a učiteljska služba ta jim je odperta. Deržava je vstanovila izobražišča za učiteljice, katera so povsod dobro obiskana, tudi nekaj jih vsako leto izpit napravi za učiteljstvo; a kakšna prihodnost se jim obeta! Samostalnih **dekliških** šol na Kranjskem je le malo, gospodičine gledajo, da pridejo v kakošno hišo za guvernant ali pa prosijo križemsvet za službe, — slovenskega jezika se še učiti nočejo, čes, kaj nam bo hasnil? — Razpisujejo se podučiteljske službe na Kranjskem s pristavkom, da se tudi učiteljicam od-dajajo. A pomisliti je treba, da tam, kjer učitelj ne shaja, tudi učiteljica ne bode shajala. Drugič nam bodo gospodičine, ki so se ravno toliko učile, kakor učitelji, in svoje izpite nemara še bolje napravile, težko ostale večne podučiteljice, da bi jim kdo valil vse težko delo? —

Moj nasvet je tedaj: Po dvarazrednih šolah, kjer iščejo podučiteljev ali podučiteljic, naj bo naj prej plača taka, da bo človek, bodi si možkj ali ženska, shajati mogel; drugič naj bi se poskerbelo za stanovanje, ker v take kotiche, v kakoršnih so tû ali tam prebivali podučitelji, ne pojde sedaj ne možki učitelj, še manj pa izobraženo deklè, katero je od doma navajeno na snažno stanovanje; poprej se naredí hlev in jasli, predno se konj notri postavi; ako to pozneje narejajo, rado konja zebe ali še strada. — Krajni in okrajni šolski sveti naj bi pa potem strogo ukazali, da naj učitelj podučuje možko, ženska pa žensko mladino, — in še le, ako se to zgodí, je upatí, da se bodo za spraznjene podučiteljske službe tudi

oglašale ženske za spraznjene službe in da v Ljubljani ne bodo samo za druge dežele učiteljev in učiteljic spraševali.

Analitično - sintetična metoda.

Podučevanje je analitično, kedar se začénja s celoto; sintetično pa, kedar se začénja s posamesnimi deli, kateri se potem zlagajo v celoto.

Kedar n. pr.: pri nazornem nauku otrokom pokažemo mizo, ter prašamo: Otroci, kaj vam kažem? začeli smo z analitiko; ko pa vprašamo: Katere dele ima miza? pristopili smo k sintetiki.

Kedar pri pisalnem poduku iz posamesnih čert sestavljamo čerko, podučujemo sintetično. Kedar pa pokažemo, iz katerih potez je sestavljena že narejena čerka, podučujemo analitično. Sploh pa podučujemo analitično, kedar je učencem stvar znana v svoji celoti, sintetično pa, kedar poznajo ali morejo poznati dele, iz katerih je sestavljena reč, o kateri govorimo. Navadno pa hodimo sedaj po analitični, sedaj po sintetični poti, ter obe metodi združujemo, samo da pridemo do omenjenega cilja, da namreč otroke kaj naučimo. Tako n. pr. nekatere slovnice začénjajo poduk z glasovi in poslednjič pridejo do stavka, druge pa začénjajo s stavki, katere razpravljajo v posamesne dele. — Moj namen ni, govoriti tukaj, katera metoda je za ta ali drugi nauk prikladnejša, samo hočem povedati, da ena ali druga metoda dovodi do omenjenega cilja po pregovoru, da več potov pelje v Rim.

Po kakšni metodi ali učni poti pa učimo otroke brati itd.?

Nekdaj smo čerkovali ali puhštábirali, potem smo glaskovali (laurirali), sedaj pa pisaje podučujemo v branji, ali prav za prav glaskovanje in pisanje združujemo, t. j. otrok glaskuje in potem bere to, kar je sam napisal, in to metodo imenujemo pisalno-bralno metodo. Z nazornim naukom vpeljemo otroke v šolsko življenje; različno jih vadimo, preden začnejo pisati. Pri pisalno-bralni metodi postopamo sintetično, ker po raznih vajah pridemo do podobe čerke, analitično, kedar povest pripovedujemo, in iz danih besedí otroci iščejo posamesne glasove; kedar so pa otroci po toliko in toliko zaprekah besedo napisali in napisano brali, potem pristopimo pa zopet k analitiki in otroke prašamo, koliko glasov in pozneje, koliko zlogov ima beseda. Združeno branje in pisanje, podučujemo tedaj djansko po sintetični in analitični poti; metoda ta nam ni neznana in pred vsem gledamo na to, da otroke kaj naučimo v tako kratkem času, kolikor je mogoče; mislimo si povsod: naj pomaga, kar more, — a vkljub temu le spoznamo, da je metoda od metode boljša, prikladnejša; s tem le rečemo, da je metoda le tačas dobra, kedar jo učitelj do dobrega razume in se zaveda, kaj in kako. — Kar pa veljá

tukaj od metode za početne vaje v pisanji in branji, veljá tudi od drugih nauk, kar se namreč metode v podučevanju tiče, tudi n. pr. pri zemljepisji, pri prirodopisji, pri prirodoslovji podučuje se ali po analitični ali sintetični poti.

Za početne vaje v branji in pisanji, opuščaje drugo, ponuja se nam sedaj metoda, katera se z odlikom imenuje analitično-sintetična metoda. Obeta pa tudi ta metoda, da hoče z branjem in s pisanjem spojiti nadzorni nauk, vmes tudi vpletati risanje in telovaje, tedaj prav v zmyslu novega načina v podučevanju, kateri kolikor more združuje vse nauke, ter govori od združevanja nauk (Concentration der Unterrichtsfächer). Kako se ta metoda tudi za druge nauke dá porabiti, ne govorimo, oziramo se danes le na početne vaje, kakor že omenjeno.

Da bomo to metodo bolj razumeli, bomo gledali 1. njeni začetek in razvoj, in sicer, 2. v čem obstoji, 3. kako ta metoda napreduje, 4. njeno zgodovino. — To metodo je izduhtal Francoz Jakotot l. 1770—1840).

Kako pa vpeljuje, kako pa opravičuje ta mož svojo metodo, pravi namreč: „Nekateri pri podučevanju zametujejo pot, po katerem hodi narava, a jaz jo posnemam. Narava vstvarja celoto, in človek pregleda s svojimi čuti najprej celoto. Mar bote otroka učili spoznavati žival, ako mu pokažete njeno kost i. dr. Mar mu ne bote pokazali cele živali? Ako sicer tako delate, zakaj pa pri jezikovem poduku ne ravnate tako? Zakaj pa tam ne začenjate pri živi besedi, pri stavku? To je otrokom znano, to razumó, drugačno ravnati se pravi reč le posnemati, in posnetega (abstraktnega) se otrok bojí.

Glejmo pa sedaj, kako je podučeval Jakotot. Dal je otrokom slovečo knjigo Felenovo: „Prigodbe Telemaha, sina Ulisovega“ v roke. Bral jim je celo zgodbo, in potem stavek za stavkom in iz I. poglavja 1. stavek. To se je otrokom tolikrat ponavljalo, kazaje na vsako besedo, da so si vsako besedo, kje stoji, v glavo vtisnili. Ko so otroci znali poiskati vsako posamesno besedo, je J. razdelil besedo v zloge, potem so brali ves stavek po zlogih, dalje so razdelili zloge v glasove, po glasovih brali in to toliko časa ponavljali, da je vsak otrok vedel povedati, kje je ta beseda, ta zlog in ta glas.

Pristopili so potem k drugemu stavku, katerega so ravno tako obdelovali ponavljaje pervega ter primerjaje znane zloge in glasove drugega z drugim.

(To se nam teoretikarjem čudno vidi, a poznam priproste ljudi, kateri so se na bukvicah križevega pota brez abecednika brati naučili. Bister um si išče svojih tudi nenavadnih potov.)

(Konec prihodnjič.)

O človeški duši.

Spisal *Conf. Albert.*

(Dalje.)

Vsled teh nagonov ali organov raztrinja se vnanja čutiljivost petero: v vid, sluh, voh, okus i čut. Vsaki iz med teh ima svoj predmet. Vid ima luč z barvami, ki se v njej rodé, sluh glasove, voh vonjave, okus slasti i čut ali občutljivost sploh.

Stvari ali predmete, ktere duša z navedenimi občutki spoznava, razdeljevali so stari na troje: v lastne, občne i slučajne. Reči, za spoznanje, kterih duša poseben čut upotrebljuje, prištevali so prvemu, kterih se z dvema čutom zaveda, drugemu, i ktere niti z enim posebnim, niti z dvema, nego le v obče čutimo, priredovali so tretjemu oddelku.

Tako zamoremo barvo le z očesom, raztežino pak z očesom i roko spoznati; barva spada torej k lastnemu, raztežina k občnemu čutju. Življenje, istoto, pa ne moremo reči, da je s tem ali unim čutom niti v posebnem niti v občnem smislu spoznamo, take reči so torej slučajnega čutja.

Za pervaka med čuti imamo navadno vid, kajti on bavi se z najbolj obširnim predmetom, i zamore posebno s pripomočjo umetnih orodij mnoge stvari na enkrat i to celó v neizmirmi daljavi spoznati. Modri stvarnik odločil mu je vzvišeno mesto na človeškem obličji i podaril mu neprecenljive moči i zmožnosti. — Oko je zerkalo serca i duše, v njem vtrinja se radost, žalost; žarni njegovi blesk razodeva pogum i njegovo pomračenje bojazen. V njem leskečejo i razgrinjajo se kreposti i strasti.

Njemu sledí gledé odličnosti sluh. Kolike vrednosti je tudi ta čut za nas! V njegov delavni krog spada govor, prva vez družinskega življenja. On nam je navadna pot do umetnije i učenosti. Koliko veljave ima po njem petje i godba do nas! — Ako nebrojne težave i britkosti tarejo serce, ako v globočini grenkosti i bolesti že skoro se vtopila je duša ter obupno že povbeša se glava: zdrami don nas vbranih strun, mične harmonije zažgečejo uho; ko bi trenil, razvedri se čelo, pojasni oko, ter nove moči i novega življenja naserka i napije se duša iz čarobnoglásbenega vira.

Za njim prideta voh i okus. Pervi soznani nas s sopari, kteri puhté iz tel, ter prijavi nam, li so prijetne vonjave ali ognusne smeradi; drugi pak uveri nas o slastih, ktere vzrokujè s pripomočjo neke solivne moči raztopljujivost teles v ustih, ter pové, li so nam vgodne ali ne. Oba sta pri vžitku jedil i v življenju sploh velike važnosti za nas.

Zadnji je čut (tactus). Drugi četeri imajo vsaki svoj poseben kraj, kamor postavljen je njihov prestol; tako kraljuje vid v očeh, sluh gošpodari v ušesih, voh v nosu i okus v ustih; a čut nima določene organa. Ta razširja se po poveršju vsega života, najbolj izurjen je v rokah osobito v perstnih koncih. V življenji nam je jako potreben. On nam je zrokomerec, ter naznanja nam toplino i merzloto; dalje kakovost stvari, ktere nas obdajajo, li so mehke ali terde, puhle ali goste, tanke ali debele, dalje naznanja nam podobe, gibanja, razdaljenost i drugega več.

Kar se pak oživljenja i zbujenja posamesnih čutov tiče, je prvi, kteri se pri deci izuri, čut; njemu sledi okus, kterege upotrebljevanje je koj po rojstvu neobhodno potrebno; temu sledita voh i vid. Najzadnji pak odprè i razvije sluh svoje moči, kajti njega ne potrebuje človek tako rano, še le ko pričnè govoriti i učiti se.

Kakor je znano, so posamesni zmed peterih čutov pri nekterih živalih osobite popolnosti. Bistrost sokolova opeva se pogosto v južno-slovanskih narodnih pesnih; oster je voh lovskega psa, i čut odlikuje se s čudovito natanjnostjo pri netopirjih.

Kakor smo že omenili, i kar nas skušnja uči, obdarjena so živa bitja poleg vnanje čutljivosti tudi z notranjo. A težko je razjasniti, kaj se pod zadnjo razumeva. Ona je središče, v katerem se vsi zunanji čuti strinjajo, da razsoduje se njihova skladnost ali neskladnost. Imeti jo čemo za ono tanjko zmožnost, ktera nas k spoznanju i razločevanju reči vodi od vnanje čutljivosti, domišljije i razuma. Na ta način zavedamo se svojega telesa, li je zdravo ali bolno, spočito ali trudno; i tako občutimo veselje i žalost. V pojasnenje naslednji primer:

Mislimo si hudo ranjenega človeka. Polno ljudi je okoli njega, vsi vidijo iste rane, vedó njih vzrok i sumijo o njih nasledku. Čut, domišljija i razsodnost je pri vseh jednaka. Vse je mirno, kar stopi neka žena med nje i zagledavši ranjenca milo i prestrašeno se zajoče. — Od kod to? Je-li kaj videla, ali si mislila, ali spoznala, kar niso tudi drugi videli i znali?

Nikakor ne; a čutila je nekaj, kar drugi čutili niso; ona je mati ranjenca nesrečnega. — Tù pokaže se notranji čut.

Temu čutu pripadajo vse strasti, i svoj sedež ima v možganih.

(Prih. dalje.)

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

Remški evangeli. Ta slovnski evangeli ima od tod posebno imenitnost, ker so nekdanj Francoski kralji ob vénčalnem maziljenji nanj priségali. Pa kako je to čast doségel, v katerem véku, kje in od koga je bil pisan, in kam je po tem zginil, vse to je bilo dolgo časa v gosto tmo zagernjeno. Le toliko je bilo od njega znano, da ga je Rusovski car Peter Véliki v Remsu leta 1717. v roke vzél in njega hranivcem prvič povédal, da je v slovnskem jeziku pisan. V létu 1721. ga je tudi tajnik Rusovskega poslanca vidil, in naprošen je pervo plat prestavil, ki se s sadanjim spominkom popolnoma zлага; in zadnjič ga je vidil Angleški popotnik po imenu Fort Hill v letu 1798. Po teh pričah se je védilo, da je gotova resnica, kar je zgorej povédano. Po tem je bilo slišati, da so ga vzdigovavci ali puntarji v hudobnem namenu ves spomin nekdanjih kraljev zatréti, njega drage lepotine ogolili in v ogenj vergli.

Silno so žalovali Dobrovski in drugi učeni Slovani po zgubi tega spominka, dasiravno, da je tolike starosti, takrat še nikomur ni na misel prišlo. Učeni Rus A. J. Turgenjev ga je po silnem prizadevanji poslednjič (vsih vnanjih dragotin golega) v Remški mestni bukvarnici najdel, kamor so bili vsi rokopisi po ukazu pervega konzula Napoleona preneseni. V letu 1843. je bil ta spominik, slava Slovanov, po ukazu Rusovskega cesarja v Parizu v prav ozališanem natisu, na svetlôbo dan.

Kje je kateri Slovan, da bi ne želel izvediti, kako se je zgodilo, da je ta slovanski spominik na Francosko prišel, in bil v Remsu v toliko čast povzdignjen? —

Vse to nam častiti gosp. Hanka v predgovoru svojega v Pragi l. 1846. storjenega natisa tega spominka prav razločno in po okolinah pové. Sveti Prokopi namreč, ki je v enajstem veku na Pemskem živel in bil puščavnik, potlej pa opat Sazavskega samostana, je pisal nedeljske evangeliije na blano ali pergament sam s svojo roko. Vsi nedeljski evangeliij, če se z Ostromirom in drugimi priméri, so mogli biti na 22 legah, vsaka lega po 8 listov, katerih pa le dve legi namreč 19. in 20. imamo, tedaj jih manjka 20 leg ali 176 listov. Na koncu je bil morebiti pisatelj podpisan. Manjkajočih 20 leg je bilo morebiti konec enajstega veka ob preganjanji slovanske obrednije (liturgije) odterganih.

Ta evangeli je cesar Karel IV. v slavo Sazavo-Emavskemu samostanu *) (kjer so imeli slovansko obrednijo t. j. slovanske duhovske oprava

*) Ta samostan je bil Karel IV. 1347 za slovanske Benediktinarje iz Hrovačije in Dalmacije v čast s. Hieronimu in ss. Cirilu in Metodju v Praškem predmestji sozidal.

vila) in v čast s. Hieronimu in s. Prokopju podaril. V tem samostanu so cirilskemu še glagoliški del, ki so bili evangeli iz mašnih bukev v letu 1395 vanj spisani, pridjali, in te bukve so z nadévo dražih kamnov, z zlatom in svetimi ostanki terdno in dragótno oplatničili, ter jih ob posebnih slovesnostih pri službi božji rabili. Ali 16. kozoperska 1419 so Husiti ta samostan napadli in med drugimi dragotinami tudi ta slavni evangeli uplenili, ki je bil potem čez 40 let v rokah mnogoterih Husitov, kateri so ga zadnjič v Carigrad (Konstantinopel) poslali. Morebiti so se hotli s tem in drugimi dragimi darili jutrovi cerkvi prikupiti, potem ko so bili od Rimske kot krivovérci izpahnjeni. Sto let pozneji ga je od ondod Carigrajski živopisec ali slikar Paleokapas v letu 1546. v Trienški cerkveni zbor na prodaj prinesel.

Tako je ta dragocenni evangeli prišel v roke Kardinalu od Lotring, ki je bil takrat Remški nadškof; ta ga je svoji stolni cerkvi podaril, in tako je bil v Remsu med venčalne dragotine Francoskih kraljev položen. Tukaj je ta dragi slovanski spominek skorej čez poltretje sto lét ostal, in ob venčalnem maziljenji Francoskih kraljev, ki so nanj prisegali, slavno služil.

53. Ob času, ko so bili Rusje v mongolski služnosti (l. 1238.—1477.), so se po nevédnih prepisateljih mnogotére napake v njih cerkvéne bukve vrinile, in tadaj se je pokazala silna potreba slóvske cerkvéne bukve po izvirnih greških bukvah popraviti. V to slovníško delo je bil po prošnji carja Bazilija Joanoviča l. 1512. carigrajski patriarh zmed greških redovnikov (mnihov) gore „Athos“ Maksima izvóлил. Pa kaj se zgodi! Maksim v Moskvi 9 lét bivši in knjige po slovenski slovnici popravlja se je za slovníške pravice tako poganjal, da se carju zaméri, in je — v jéči umerl *). — Tako imajo nad njim slovníčarji svojega častitega slovníškega mučenca. Pod patriarhom Nikonom l. 1652 so spet jéli skerbéti za popravo cerkvénih bukev. Pa kaj se spet zgodi? Njih prepira skorej ni bilo konca; nevédnost in svojoglavnost jim napravite brez števila razkolnikov. V letu 1667. je bila vender poprava njih cerkvénih bukev končana, in svétega pisma še le 1751.

Pa kakošna je bila ta poprava? Popravljavci s svojim delom óčitno pokažejo, da so bili brez slovenskega duha in brez vse znanosti slóvske slovnice: iz greškega so od besede do besede, in marsikaj brez smisla predstavili, in kar je bilo v starih rokopisih, ki so jih pred seboj iméli, prav dobro, so celo popačili. Sam Rus po imenu Silvan, bivši Maksimov učenec, jim je še ktéro pametno povédal, pa zastonj; niso

*) Nekteri pišejo, de greški redovnik Maksim, ktérega slovníški nauki so še le dolgo po njegovi smerti pri Rusih sad rodili, je umerl l. 1556 (Šafarik Slaw. Alterth. II. p. 39; po tem bi bil 35, po W. Jahrb. 17. B. p. 75 pa le 33 lét v jéči; je že to dosti! —). Menda je bil še le v l. 1514. v Moskvo prišel, in po tém se vse prav stika.

ga hotli poslušati. Nikogar ni bilo med njimi, kateri bi bil kaj védil od Cirila in Metodja; vsi so ménili, da imajo staro rusovščino pred seboj, ki jo je treba prenoviti in umévníši storiti; celo tudi zadnji pregledovavci s. pisma, ki je 1751 bilo natisnjeno, niso nič védili od s. Cirila; menili so le, da je bil prvi prevod s. pisma pod Vladimirom 988, tedaj na Rusovskem in v rusovskem jeziku storjen, in omiljujejo osodo, da je rokopis od Vladimirovega časa zgubljen, iz kterega je bilo Ostroško s. pismo l. 1580 natisnjeno. Ali rokopis, iz kterega je Ostroško s. pismo natisnjeno, je še v Moškvi (če ni 1812 zgorel), in, kakor pravi Dobrovski, ni od Vladimirovega časa, ampak od leta 1499. ali pa še pozneji. Da ti izvoljeni popravljavci cerkvénih bukev od s. Cirila nič niso védili, se je skorej nemogoče zadosti čuditi, ker je vender njih deželjan Nestor že v 11. véku od njega pisal. To so tisti Rusje, ki jih Dobrovski v svojem „Institutiones linguae sl.“ tolikrat „correctores“ imenuje, in jim marsiktéro resnico pové.

Rusovske napake so se pa sčasoma tudi v glagoliške bukve vrnile. Karaman je bil popravljavec glagoliških v létu 1741 natisnjenih mašnih bukev, in ker je ménil, da v rusovskih cerkvénih bukvah je prava stara slovenščina, je v glagolítico brez števila veliko zopernih rusovščic vsilil. Vse to, in še več od tega, se bere v W. Jahrb. der Littr. 17. Bd. 1822. str. 74—102.

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovcu latinski: „Litera scripta manet“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

12. dan avgusta. Minister grof A. Potocki. — Cesarski poletni grad „Schönbrunn“. — Dopoldan današnjega dneva obiskal je politehniko in učne sóbe minister grof A. Potocki. Da sem tega visokorodnega gospoda kot pričetnika gospodarstvenega kurza za ljudske učitelje rad po licu in osebi spoznal, je lahko verjetno; tako od blizo kakega ministra videti mi tudi dosedaj še ni bilo dano. Gospod je visoke, bolj šibke rasti, obličja prijetnega, in spominja na neko zeló znano osebstvo na Kranjskem. Ker je on tudi v drugih zadevah zeló skerben

za gospodarstveni napredek, je pri vseh stanovih in tudi menda vseh avstrijskih narodih brez ozira na jezik v prav dobri veljavi. *)

Popoldan smo imeli danes prosto; torej smo šli z mnogimi tovarši v cesarski grad „Schönbrunn“, kateri je oddaljen od Dunaja peš-hoje kake $\frac{1}{2}$ ure; z železnico pa, ki jo vozijo konji, da pride tje, se vé, še veliko hitreje. Pot peljá iz Dunaja proti zapadni strani, in sicer skozi okrog „Maria Hilf“; dalje mem zapadnega kolodvora (Elizabetne železnice) in skozi „Rudolfsheim“ (sostavljen iz čveterih prejšnih zunaj mestnih občin), kateri kraj se vendar gledé stavb skoraj čisto nič ne loči od oštalega glavnega mesta. Zunaj Rudolfsheim-a se nam koj odprè proti levi razgled na schönbrunsko okolico; tudi velikanski grad, ki se opira na nisko gričevje, nam kmali pokaže svojih zidín obširnost. Prestopivši s štirimi kamnitim basnoslovnim kipi ozališani most, ki derží čez rečico „Wien“, sprejme nas zdajci tudi jako lepi, obširni, štiri-ogelni dvor, konec katerega se dviguje ponosna palača. Po tem tergu se navadno giblje polno kočij, omnibusev, pa tudi mergolí ljudstva raznih stanov. Po leti namreč navadno visoka cesarska rodbina tù stanuje; — grad sam na sebi je neizrečeno okusno pozidan; — verh tega pa je videti za gradom v perivoju, zverinjaku, botaniškem vertu itd. itd. toliko znamenitega, da se res ni čuditi, ako domači in ptujci dan na dan vréjo v „Schönbrunn“. Zidati je jel ta grad že l. 1570. cesar Matija; dozidala pa ga je v sedanji popolnosti in krasoti še le visokoslavna cesarica Marija Terezija. Dvojne široke kamnite stopnjice peljejo od zunaj gori na visoko-široke pomole (balkon) prvega nadstropja, od kodar peljejo po tem vhódi v znotranje prostore in cesarske stanišča. Ker se visoka cesarska rodbina nahajala je ravno v Išel-u, nam je bil dovoljen vstop tudi v znotranje prostore, kar me je kot prijatela lepih reči in zgodovinskih znamenitost posebno veselilo. Šli smo, vodjeni od postaranega prav častitljivi-

*) Dunajski gospodarstveni kurz za ljudske učitelje je trajal, ali bolje reči, sklican bil le dve leti o velikih počitnicah. Razcepil se je pozneje v več manjših, ki so bili preloženi v razna večja mesta; — za slovensko-nemške in primorske pokrajine v Gradec. Moja malenkost pristavlja tej prenarredbi besedo: „škóda!“, in ko bi imela moja razsodba o tej zadevi kaj odvažnosti, bi djal: ako se hoče za daljno izobraženje učiteljev v resnici kaj zdatnega storiti, naj se pošiljajo oni edino le na Dunaj. Tam se človek namreč mnogo nauči, kar drugej ni lahko; veliko pa je tudi ondi videti, kar se nikjer drugej ne vidi, in služi ukaželjnim na veliko korist. Ali — dostavil bom tù še nekaj, kar mi gotovo nihče ne bo zameril, kdor je prijatelj pravice in resnice. Visoke šolske oblasti naj bi namreč dobro pogledale, koga da naj bi poslale v take napredovalne učilnice, in ali imajo dotični tudi zmožnost in resnično voljo za sprejemo korisnih ukov. Vsaki učitelj naj bi bil pa tudi zavezan, da bi moral pozneje poročati vsaj o enem predmetu po kakem domačem časniku, kaj se je učil, s čimur bi si pisal tako rekoč sam spričalo svoje marljivosti, in bi bil s tem hkrati tudi učenik drugim. Ako bi bil strošek za mnogo učiteljev prevelik, naj bi se jih rajše pošiljalo vsako leto le kaj malega. Malo, — pa to naj bi bilo dobro; — s časom bi vendar tako marsikdo prišel na versto, ki bi se rad kaj odličnega naučil.

vega dvornega strežnika, od sobe do sobe. V vsaki nam je povedal, kaj je to in uno; — opomnil nas tudi zgodovinskih dogodbe, ki se na mnoge zmed njih vežejo. Ko bi bil zamogel sproti pisati, kaj sem vse videl, bi bilo komaj; — al šli smo tako rekoč le sprehajaje po neštevilnih sobah, in tako mi je ostalo vse tū vidjeno, n. pr. dragocéne izbine oprave, slika, kipi, lustri itd. itd. le v spominu enako neskončno prijetni sanji. Kot posebne znamenitosti zapomnil sem si dva kipa, ki predstavljata pomilovanja vrednega cesarja meksikanskega, Maksimilijana I., eden živega, eden mertvega; — sobo, v kateri je naj rajše bivala in delala rajna cesarica Marija Terezija, in v kateri se nahaja tudi mnogo ročnih dél in slikarij od roke nesrečne njene hčere Marije Antoinette, ki je bila kot francoska kraljica v Parizu obglavljena; — sobo, v kateri je bival l. 1809. Napoleon I., ondi podpisal 14. okt. taistega leta „schönbrunsko pogodbo“, in ravno v kateri je tudi 24 let pozneje (22. julija 1832) umerl njegov sin Napoleon Franc Karol, vojvoda Reichstadt-ski. Ko bi hotel edino le to naštevati, kar se v notranjih prostorih te sprelepe palače vidi, moral bi popisati debelo knjigo. Prestopim naj torej k drugi stvári.

Skozi osredje grada pri tleh vodi dolgi in široki prehod v odzadne prostore, in tū se nam pokaže zopet nov lepovid. Še lepši dvor, in berž kot ne tudi obširnejši memo sprednjega, ugledamo tukaj. Ob obeh straneh obróbljen je s perivojem, osnovanim v francoskem okusu. 32 marmelnastih kipov, na visocih postamentih, enakomerno razpostavljenih, loči dvor od obestranskih perivojev. Tla tega obširnega prostora posuta so s snežno-belem kamenčki, zraven pa okinčana na mnogih mestih simetrično z raznotero vpodobljenimi gredicami, katere so tako umetno in okusno obsejane z različno-barvnimi cvetkami, da si človek vse to iz višave ogledovaje, misli kot za po tleh položeno dragoceno in umetno tkano pletenico (Teppich). Konec tega prezalega dvora je ribnjak, zadej pa se dviguje zmerni homec, verh katerega je postavljena sloveča „Gloriette“. V ribnjaku mērgolí brez števila rib, večjih in manjših. Enako cvetkam se spreminjajo celo one v raznih barvah; tudi zlato- in sreberno-kožnih se ne manjka vmes. Prepovedano je sicer, metati jim živeža; ali ne ribice, in tudi menda obiskovalci se ne brigajo za to prepoved; zakaj, kakor hitro se kaj ljudi k ribnjaku prikaže, tudi nježne živalice enako krotkim piškam hitijo v celih trumah h kraji, pričakovaje menda dobrih grizljejev. In ako gre človek ob ribnjaku naprej ali nazaj, enako tudi ribice poleg njega naprej ali nazaj veslajo. Čudno, da se tudi celo taka žival privadi urno takih, ki ji kaj dajó. Ravno omenjena „Gloriette“ je enaka velikanskemu slavoloku, podpiranemu od obilnega števila stebrov. Dolga je 300, visoka pa 60 čevljev. Ker vsakikdo po nalašč napravljenem vhodu zamore priti na njeni verh, se vé, da tudi jest nisem zdolaj ostal, in vabim vsacega radovedneža za saboj.

Razgled, ki se kaže odtod na grad, perivoj in zapadni del Dunaja, je res čaroben in opanljiv.

Skozi perivoj peljajo mnoga drevoredna pota. Na desni strani grada se nahaja sredi perivoja sloveči zverinják, katerega pa danes nisem utegnil ogledati; preveč časa sem se bil namreč pomudil v levem oddelku, kjer je med drugim videti neka stara rimljanska razvalina; naprej stoji šibki obelisk; tudi mični studenček, od katerega je zadobil grad „Schönbrunn“ svoje imé, nahaja se v tem prostoru. Obzidan je virček s prijazno lopo, v kateri je postavljen kamniti ženski kip prav tako, kakor bi zala punca natakala hladno vodico žejnim obiskovalcem. Ne vem si več dobro spomniti, kateri vladar je bil zapazil na nekem sprehodu po tej okolici prvi ta virček; bil je pa šumljanja bistre vodice in njene hladne tekočine tako vesel, da je začudjeno zaklical: „Ei! was für ein schönes Bründel!“ Vsled tega se je jel zvati ta kraj, kakor sem že zgoraj djal, „Schönbrunn“. — (Tudi v Gorotanu sem v mladostnih letih mnogokrat čul med priprostim ljudstvom za studenec izraz „Bründel“). Voda tega studenca je tako dobra in zdrava, da si baje mnogo Dunajčanov pošilja vsaki dan nalašč po-njo, da jo imajo za pijačo. Dunajski vodnjaki namreč vsi niso piškavega oreha vredni, in nikomur ni sveto-vati na Dunaji veliko vode piti. Vzrokov ne bom pravil, kar ni ravno estetično; zadosti naj bode le ponovljena opomba, da dunajska voda sama za piti ni zdrava, in vsakikdo naj se jo po noči ogiblje. Nekoliko z vinom zmešana pa ne škoduje; vsaj meni ni.

13. dan avgusta. Podzemeljske rake pri čč. oo. Kapucinih. Gredejočim skozi znotranje mesto se nekako ob sredi „Koroške ceste“ odpre k levi ozka ulica, po kateri zavkrenemo, in le gredé smo na precej prostornem tergu, zvanem „Neuer Markt“. V levi kotiček stisnjena stoji tù enako vsem svojim tovaršicam v ubožni priprostosti kapucinsko-samostanska cerkev. V podzemeljskih rakah tega svetišča počivajo mrtva trupla visoko-slavne cecarske rodbine. Odkar sem še kot mali otroče slišal praviti, da je bil kmali po smerti občeljubljenega in še sedaj slovečega cesarja Franca I. prišel njegov ne manj čislani (pri starih naših ljudeh še dobro pomnjeni) prijatelj in bojni tovariš zoper okrutnega Napoleona I., ruski cesar Aleksander I. čisto natihoma na Dunaj, dal si odpreti kapucinske katakombe, da bi ondi nepoznan pomóčil ob grobnici svojega predragega vladarskega pobratima, in potem zopet enako skrivaj zapustil stolno mesto, ter še le proti domu popotujoč nekje na zgornjih krajih spoznan bil: od taistega časa me je vedno mikalo, videti enkrat v življenji te resnobne, žalno-tihe podzemeljske prostore. Danes so se mi tedaj spolnile te želje. S prijatlom S. j. tom pozvoneva ob samostanskih vratih, ki se nama jaderno odpró, in na razodeto prošnjo gre nemudoma prijazni vratar klicat enako prijaznega in omikanega g. samo-

tareca, ki ima nalogo, vpeljavati obiskovalce v podzemeljske rake. Konec dolgega mostovža odprè nama dobro zaključena vrata, jih za nami zopet zaprè, in šli smo doli v tamni smertini dom pokojnikov iz visoko-slavne cesarsko-habsburško-lotrinške rodbine. Mislé na Cegnar-jevo serbsko poslovenjeno pesemco: „Pred Bogom bomo vsi enaki“, pridemo na dno stopnjic, ter okrenemo se v mračno-tamne prostore k desni. Nekako tesni čut sprehaja človeka, hodivšega po teh katakombah. Koliko služnih dvornikov! pa tudi koliko bliša obdajalo je v življenji one, ki, pokokošeni od nemile smerti, sedaj spijo tù osamljeni v tihem pokoji! mislil sem si sam pri sebi. Prijazni voditelj peljal naju je polagoma po dolgem podzemeljskem hramu, ki se nahaja menda ravno pod cerkevjo. Dragocene grobnice stojijo ena poleg druge po obeh straneh obširne katakombe; voditelj pak nama je razlagal, kdo počivajo tù ali tù. Perva dva, katerih trupla sta bila tukaj položena, da čakata občega vstajenja, bila sta vtemeljitelja cerkve in rák sama, cesar Matija I. in njegova soproga Ana Tirolska, in sicer l. 1633. Izvzemši njunega naslednika Ferdinanda II. (ki si je v Gradecu pozidal mausoleum kot lastni grob, in ondi tudi od l. 1636. počiva), spijo vsi poznejši vladarji in njihni sorodniki, — njih že čez 100 — v teh svečanotih in mirnih katakombah. Cesar Leopold I. dal je bil l. 1701. rake razširiti; ker je pa s časom zopet jelo primanjkovati prostora, jim je slavna cesarica Marija Terezija dala tik prizidati novi mausoleum, ki je bil l. 1754. blagoslovljen. Različen je ta oddelek od starejših katakomb posebno po tem, da je veliko bolj svitèl (svitloba pada od zgoraj) in se torej otožni čuti obiskovalcev tu nekako oddahnejo. V sredi tega mausoleuma počivata v vzvišeni, obširni, neizrečeno umetno narejeni dragoceni sreberni grobnici (ki tehta več centev čistega srebra) cesarica Marija Terezija in njeni ljubljeni soprug Franc. Na pokrovu se nahajata njuna kipa v sedeče-ležečem položaju, zadaj pri zglavju pak stoji zvezdni venec jima nad glavama deržaje, angel z trobento. Ako pa je ta grobnica resnično prekrasna, pravi zlatarski umotvor, najdel sem druge, ki se nahajajo razpostavljene v njihni neposrednji bližavi, vse preveč priproste, premalo čislane in odlikovane. Tù spijo med drugimi cesar Franc I., cesar Jožef, vojvoda Reichstadski, sedajnega svitlega cesarja Franc Jožefa pervorojena hčerka Sofija itd.; al nobena reč v vseh obširnih rakah mi pri gotovo ne prijetnih čutih ni tako globoko ganila serca, kot obilno ovenčana grobnica nedavno iz daljne Amerike le-sem pripeljanega nesrečnega cesarja Maksimilijana, ki je pač prezgodaj zasedel svoje mesto v teh podzemeljskih prostorih. Z resnično iz dna duše kipečimi vošili: „Bog daj vsem tù počivajočim večni mir in pokoj!“ zapustil sem tu smertnemu vladarstvu posvečeni tihi dom.

Šolsko obzorje.

Iz selške doline. Nedavno imel je tukajšnji šolski svet svojo sejo, pri kateri so bili nazoči 4 udje. Obravnavale so se naslednje reči: 1. Kako bi se vredovalo bolj redno šolsko obiskovanje; 2. kako bi bilo mogoče revnim učencem oskerbeti potrebne šolske oprave; 3. presoditi in skleniti, ktere reči naj bi se pri šoli napravile. Pri 1. točki se je po predlogu v. č. g. župnika Vinc. Majer-ja enoglasno sklenilo, da se z zanikernimi starši, kateri svojih otrok nočejo v šolo pošiljati, po postavi ravná, da jih gosposka kaznuje, ker gotovo je, da bi vse drugo prizadevanje kr. šol. sveta bilo zastoj. Na drugo točko nasvetuje učitelj, da bi naj bolje bilo, da bi se tukajšnja šola opisala kot ud v »Narodno šolo«, in ko on namen te družbe natanko naznani, je bil ta nasvet enoglasno sprejet. Na vprašanje, od kod dobiti novcev, da se bo pristopnina i letnina plačala, nasvetuje, v. č. g. župnik, da naj se darovi od dobrotnikov nabirajo, in ko so verli gospod tudi za prihodnje pomoči obljubili, se je ta nasvet tudi sprejel. Za letos so v. č. g. koj pri seji izročili učitelju 3 gold., da je pošlje blagajniku »Nar. šole«. Opomniti moram, da so g. župnik že lansko leto in tudi letos sami na svoje stroške oskerbeli revnim učencem potrebno pisalno orodje. Bog daj šolam mnogo takih dobrotnikov! Pri 3. točki pa, ko je učitelj zapisnik šolske knjižnice in učnih pomočkov predložil, in potem naznanil, da vsih tih knjig in učnih pomočkov nima primernega prostora za izhranovati, se je sklenilo, da se nemudoma napravi šolska omara, da se bodo omenjene šolske reči mogle izhranjevati.

Vidi se iz tega, da tukajšnjemu šolskemu svetu, je vendar nekoliko za šolo mar, in da ne nasprotuje učitelju in šoli, kakor se je že mnogokrat od drugod slišalo, ampak, da ga je želja šolstvo sploh podpirati. *M. Kovšča.*

Iz Ljubljane. Gosp. Gašper Mašek je umerl. 15. preteč. m. smo spremili k pokoju tega že blizo 80 let starega učiteljem dobro znanega učitelja godbe in skladatelja mnogih mnogih večjih in manjših muzikalij. Kdo ne pozna toliko njegovih spretnih latinskih maš in drugih lepih cerkvenih pesem, ki jih je rajnki spisoval o času, ko še na Kranjskem ni bilo nikogar, ki bi bil učiteljem orglavcem s skladbami kaj pomagal. Odlikuje se tudi njegovo mojstersko delo »Kdo je mar«, za ktero dobil je prvo častno plačilo. Delaven bil je do svoje zadnje ure, kajti še za svoj pogreb spisal je pogrebnico, ktero so mu tudi pogrebni godci pri zadnjem spremstvu ganljivo igrali. Kakor vsak učitelj do sedaj, tako tudi on posebno pa še kot »umetnik« terpel je rajnki do zadnjega pomanjkanje, ktero pa ga vendar ni toliko oviralo pri delovanji. Njegov spomin naj živi med namil

— 20 stipendij po 50 gold. za veliko rasstavo na Dunaji odločilo je mestno svetovalstvo za mestne učitelje in za obertnike.

— Šolske veselice imele so tukajšnje šole ta mesec. Perva in druga mestna šola in tudi vadnica bile so na Rožniku.

— Pušica »Narodne Šole« pri Koširji pod Šmarno goro je društvu dala 15 gold. Želimo, da bi »Narodna šola« imela več takih dobrotnih hiš.

— »Glasbena Matica« izdala je prvo muzično delo pod imenom »Želje«, pesem Viljem Urbas-ova oglazbil za »bariton« ali »alt« s spremljevanjem na glasoviru Anton Nedvéd (op. 8). V kratkem pridejo tudi na svetlo šolske pesmi, katerih zeló potrebujemo. Ker je naj več udov tega

društva iz med učiteljstva, bode odbor skerbel, da dobodó posebno učitelji za svoj stan rabljivega blagá.

— Prišel je na svetlo »Politični katekizem« za Slovence; izdal ga je odbor katoliško-konstituc. društva v Celovcu. Ta katekizem prav umljivo in mično uči: Kaj mora vsak politično poduččen Slovenec vedeti, in kaj mora vsak pošten domorodec storiti.

— O novi šolski postavi za Kranjsko naznanjamo bratom učiteljem (na mnoga vprašanja) to-le: od 1. oktobra t. l. téče učiteljem **nova plača**, katero bodo ako ne precej, pozneje vkup pri okrajni blagajnici potegnili. Na zdravje!

— Šolske postave »Tov.« še ni prinesel, in to zato ne, ker jo našim bralcem mislimo pozneje kot prilogo podati. Tudi deželni šolski svet bode te postave dal 600 iztisov v slovenskem in nemškem jeziku natisniti, in jo bode razposlal vsem šolam in krajnim in okrajnim šolskim svetom.

— Po sklepu subvencijskega odbora dobijo premijo s 15 gold. za čbelorejski nauk v šolah sledeči učitelji: Janez Debelak v Teržiču, Jurij Vranič v Preserji, Anton Ozimek na Dobrovi, Janez Poženel na Uncu, France Zörer v Blagajnici, Anton Verčnik iz Osilnice, Leopold Abram v Loškem potoku, Martin Potočnik iz Trate, Janez Sajž iz Št. Jerneja, Franc Kenda iz Semiča, Janez Lobe iz Ambrusa, France Klinar iz Jesenic. — 5 gold. dobí Anton Kunšič iz Št. Jurija, Janez Barle iz Podzemlje pa 3 gold.

Premembe v učiteljskem stanu.

Na Kranjskem. Ti-le gg. učitelji so šli na Goriško: J. Jelšek od sv. Petra na Notranjskem v Divačo, Anton Požar iz Logateca v Stiak, Jan. Zakrajšek s Črnega verha v Rodik in France Papler iz Polhovega gradca v Sežano.

Na Štajerskem. G. Fr. Zmrzlikar (iz Senožec na Kranjskem) šel je za podučitelja pri sv. Barbari v Haloze.

Na Koroškem. G. Fr. Prah postavljen je za učitelja v Železni Kapli; g. Jož. Čop iz Ribnice (na Kr.) in gospodična J. Barnas, potr. učit. pripravnica iz Ljubljane, sta šla na nemško Koroško.

Razpis učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Pri enorazredni ljudski šoli v Šmartnem pri Kranji je izpraznjena učiteljeva služba. Prosilci naj prošnje s potrebnimi prilogami do 8. t. m. oddajajo pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Kranji.

Na Štajerskem. Učiteljska služba v Soboti (okraj Marenberg) s 560 gld. in stanovanjem. Prošnje do 30. maja t. l. na krajni š. svet. Učiteljska služba pri sv. Petru v Medvedovem selu (okraj Šmarje pri Jelšanah s 460 gld. in stanovanjem. Prošnje na okrajni šolski svet. Podučiteljski službi v Polčanah in sv. Martinu pri Vurbergi s 300 gold. in stanovanjem. Prošnje do 30. maja t. l. na krajne š. svete (okraj mariborski.)

Listnica. Preč. g. L. H.: Hvaležno prejeli za 10 naročnikov 17 gold. 80 kr. — G. Z. v U: „Spisje za slovensko mladino“ se pomnoženo in popravljenno vnovič tiska. Tudi »Zemljepisje« bode prišlo kmali na versto.

M. Močnik